

СИСТЕМА ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТА ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення енергетичної ефективності під час виробництва, це одна із важливих цілей кожного підприємства, яка включає в себе ефективне використання енергоресурсів, зниження витрат, а також скорочення викидів в атмосферу парникових газів, інших впливів на довкілля. Ці цілі можуть бути досягнуті за допомогою впровадження та функціонування на підприємстві системи енергетичного менеджменту.

Система енергетичного менеджменту може бути розроблена та впроваджена на будь-якому підприємстві, незалежно від його обсягів та галузевої приналежності, яке прагне відповідати правилам енергетичної політики, показати цю відповідність бізнес-партнерам і придбати документальне підтвердження відповідності (сертифікат відповідності) власної системи вимогам ДСТУ 50001:2020 "Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання" [1]. Основне призначення стандарту – допомогти підприємствам об'єднати енергоефективність та енергозбереження у їхній управлінській діяльності.

Система енергетичного менеджменту (СЕНМ), це система управління, що визначає енергетичну політику та цілі, енергетичні завдання, плани дій та процеси для досягнення цілей та енергетичних завдань [2].

Після визначення керівництвом підприємства енергетичної політики та прийняття рішення про розробку СЕНМ проводиться енергетичне обстеження, аналіз діяльності підприємства та процесів які можуть впливати на енергетичну результативність.

Енергетичне обстеження - це збирання та обробка даних про застосування енергетичних ресурсів з метою вилучення точної інформації про обсяг застосовуваного енергетичного обладнання, показники енергетичної ефективності, розкриття можливостей енергозбереження, а також збільшення енергетичної ефективності з відображенням отриманих результатів в енергетичному документі.

Головними питаннями енергетичного обстеження вважаються:

- отримання достовірних даних про розмір використовуваних енергетичних ресурсів;
- встановлення характеристик енергетичної продуктивності;
- визначення виробничих критеріїв прийнятності, що стосуються сфер суттєвого використання енергії;
- створення списку стандартних, доступних заходів відповідно до енергозбереження та збільшення енергетичної ефективності та здійснення їх вартісної оцінки.

Потім визначаються ризики («можливі події») при виникненні яких проявляються негативні наслідки по досягненню намічених результатів по поліпшенню енергетичної ефективності. Підприємство повинно планувати дії з реагування на ці ризики та можливості для забезпечення запобіганню небажаних впливів на СЕНМ.

Зазвичай, невеликі підприємства процес «управління ризиками» оформляють за такими підпунктами:

- ризики і можливості;
- можливості наслідків – оцінка ризиків;
- дії з реагування, планування дій;
- документ що ідентифікує процес;
- відповідальний.

Особливо в сучасних умовах війни, коли агресія РФ збільшила кількість ризиків енергетичної результативності підприємств та додала такі ризики з якими раніше підприємства не стикались, необхідно постійно аналізувати ризики і реагувати на них – плануючі відповідні дії. Так, наприклад, з'явилися ризики з можливими наслідками:

- погіршення енергетичної ефективності обладнання в процесі його «жорстких» умов експлуатації під час військового стану, старіння;

- перебої або зупинка постачання енергоресурсів, які залежні від зовнішніх (для підприємства) чинників.

Ці ризики вимагають кардинальних коригувань СЕнМ. Підприємства планують відповідні дії такі як: пристосування до «плаваючого» графіку отримання енергоресурсів; пошук постачання альтернативних видів енергоресурсів; придбання дизель-генераторів; пошук безпечних місць збереження резервних дизель-генераторів та енергообладнання (наприклад в прикордонних державах) та інше.

Такі умови вимагають частіше проводити внутрішній аудит та аналізування з боку керівництва.

Підприємство повинно періодично оцінювати відповідність системи правовим та іншим вимогам, пов'язаним з її енергетичною ефективністю, використанням енергії. Так наприклад, у разі надання суб'єктам господарювання державної допомоги на здійснення енергоефективних заходів, згідно з Законом «Про енергетичну ефективність» надавач такої допомоги може визначити однією з умов державної допомоги обов'язкову наявність сертифікованої системи енергетичного менеджменту.

Водночас створення системи та помітні результати від її діяльності значною мірою залежать від ставлення до неї керівних органів підприємства, їхньої зацікавленості та ініціативи.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ 50001:2020 "Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання".
2. Закон України «Про енергетичну ефективність» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2022, № 2, ст.8)